

PUNANE RAAMAT

JELIZAVETA
**ALEKSANDROVNA-
ZORINA**

VÄIKE INIMENE

Vene keelest tõlkinud Jüri Ojamaa

Originaali tiitel:
Елизавета Александрова-Зорина
Маленький человек
Роман
Эксмо
Москва,2014

Toimetanud Tiia Penjam
Kujundanud Villu Koskaru
Sarja kujundanud Jüri Jegorov

© Jelizaveta Aleksandrova-Zorina
Tõlge eesti keelde © Jüri Ojamaa ja Tänapäev, 2017

ISBN 978-9949-85-146-1

www.tnp.ee
Trükitud OÜ Greif trükikojas

Oma perekonnanime oli Saveli Ljutõi* saanud otsekui pilkeks. Kogeledes komistas ta sõnade otsa ja rääkimise asemel peitis end üksindusse. Kui ümberringi naerdi, siis tema nuttis, aga kui nuteti – siis lagistas naerda; ta tõusis alati üles vale jalaga ja jäi kõigile ette, kui nad olid vihased, nii et neljakümnendaks eluaastaks oli elu ta hellaks teinud. Saveli oli sündinud väikeses linnas ja siin ka vanaks saanud, tema toa aknast paistis kool, kus ta oli omandanud üksnes teadmise, et head õpilased lahendavad ülesandeid, aga halvad esitavad tulemusi ja muudavad suvaliselt reegleid, nii et vastus on neil alati taskust võtta. Ljutõi oli märkamatu nagu kivi tee servas. Aga kui bandiit Mogiljov, kelle hüüdnimi oli Mogila, keset päist päeva maha lasti, sai kogu linn Ljutõist teada.

Lähima asustatud punktini oli mitu tundi sõita, ent Soome piir oli käeulatuses. Nii et väike linn elas omapäi, riigist ära lõigatud liis-takuna. Bandiidid ajasid kõigile hirmu nahka, nad kihutasid tänavatel ringi, kraed üles tõstetud, ning neist jäid maha tühjaks tehtud rahakotid ja saatused. Mõned jõugud olid jaganud piirkonnad

---

* Tõlkimatu sõnademäng, *ljutõi* tähendus on 'metsik, pöörane', *mogila* (löigu lõpus) on 'haud'. *Tõlkija*

omavahel ära, aga linn oli väike ja neil läks kitsaks. Peale jäi Mogila, kes lõi risti ette trääsaks seatud sõrmedega ja võis mistahes suuruse korrutada nulliga, ning tema käsilaste krimpsus näod meenutasid kokkusurutud rusikat. Verd oli Mogila arvel nii palju, et väana või särk välja, ning restorani, kus puhkasid konkurendid, laskis ta õhku, pannes sedamoodi punkti pikaleveninud arveteklaarimisele. Ellu jäi ainult üks mees, kellel plahvatus rebis jalad otsast, ning seda santi hüüti Jupatsiks. Ta käis karkude asemel kõntidel, toetudes rusikatele, mis olid rakkus ja armilised ning tuletasid meelde nende saatust, kes Mogilale ette olid sattunud. Bandiit jättis jalutu ellu nagu talismani, uskudes, et see toob talle edu. Nii oligi kuni päevani, mil Mogila kõigi silme all maha lasti. Tema surnukeha vaadates tundis Jupats, kuidas ta kõndid valust tuikasid.

Saveli Ljutõi oli jäänud ka pärast pulmi vallaliseks: ta elas naise ja tütrega koos otsekui ühiskorteris, temast ei tehtud rohkem välja kui tapeedi mustrist. Naise keel oli vahe nagu nuga, ta määris Savelile teravusi kaela nagu võid leivatükile, lõpuklassis käiv tütar oli ema kombed üle võtnud. Ljutõi elas kahe tule vahel, mõistmata, kuidas ta oma lihasele tütrele võõraks oli jäänud. „Oled elus – ole pealegi, kui sured – pole kah teab mis kaotus!” luges ta välja oma tütre ükskõiksest pilgust, see oli nagu nõelatorge rindu. Saveli püüdis jääda kauemaks tööle ning kodus puged oma nurka peitu. „Elu on mäng!” naerdi televiisoris tema üle. „Ja kaotajaks jääb alati inimene,” kehitas ta õlgu.

Linn oli nii tilluke, et selle ühes otsas võis kuulda, mida teises otsas sosistati. Ljutõi naine valis armukesti vastavalt kleidi värvile, olles seisukohal, et abielu teeb vanaks ja armastus nooreks. Ta ei häbenenud liikuda inimeste seas, kavalere käevangus, ning paari eemalt märgates läks Saveli teisele poole tänavat, aga kui sattus nendega kokku, langetas pilgu ning naise armuke, riputanud huulte muige, tegi samuti näo, et nad ei ole tuttavad. Öösiti linade vahel väherdes lõi Ljutõi endale kujutluspilte sellest, kuidas naine teda

petab, kuid ei tundnud armukadedust ega olnud solvunud – oli ainult kade. Üksinduse pärast oli ta valmis rääkima oma varjuga ning ulguma nagu hunt kuu poole.

Tööl varjas Ljutõi ennast nurgas kapi taga, mis eraldas teda töökaaslastest. Seal peitis ta end viltuste pilkude eest, mida kartis nagu tuld, kuigi ükski temast välja ei teinud. Keegi oli nurka tõstnud katkise tooli ja kõhuka savipoti, milles kuivas palmipuu, ning Ljutõi puges iga kord selle koli vahelt läbi, julgemata asju eest ära koristada.

Kui poleks olnud algavat kiilaspäisust ja hobuserauana längus õlgu, võinuks Ljutõid pidada teismeliseks: ta oli kiitsakas ja nagu kõik unistajad lohistas käies lapse kombel jalgu. Nooruses oli ta söönud õunad ära koos seemnetega ning käsi laiali ajades uskunud, et tõuseb kohe lendu. Kuid kontorielu argipäevad olid jahvatanud aastad kõlgasteks ja nüüd ärritas teda kõik uus, mis langes välja harjumuspärasest elurütmist. Ljutõi oli vihane, kui maha pandi uus asfaldikiht või muudeti tänavate nimesid või kui ta ei leidnud oma susse sealt, kuhu oli need jätnud. Ta kohtas iga päev ühtesid ja samu inimesi ning märkas neid ainult siis, kui nad ära kadusid. Ta elas nii, nagu vaataks igavat filmi.

Linn kügeles mäetehase külje all nagu laps ema kõrval, suitsevad korstnad paistsid kätte igast aknast. Kõnepruugis öeldi tavaliselt „seal” ja kõik said aru, et jutt on vabrikust, või lihtsalt noogutati ebamääraselt ükskõik mis suunas ja ikkagi oli arusaadav, et räägitakse vabrikust, isegi kui kõneleja osutas teisele poole.

Vabriku direktor Karimov meenutas Itaalia mafiosot, tal olid mustad laines juuksed ja kiskjalik nina, tema välimus ei sobinud kohalikku maastikku, ta oli nagu pastelljoonisele kleebitud läikiv foto. Karimov oli neile saadetud kaks aastat tagasi Moskvast, mis siin tundus olevat niisama kauge nagu välismaa, ta elas võõrastemajas kohvrite otsas ja ootas oma üleviimist. Direktor abistas orbude lastekodu ning seetõttu andestati talle põlglik pilk ja huultel kogu aeg püsiv jääne poolnaeratus, mis ajas palavalgi päeval külmajudinad

peale. Karimov oli ka ise orb, tema silmavaade oli ainitine nagu kõikidel leidlastel. Ema oli mässinud lapse linasest riidest kleiti ja jätanud ta lastekodu trepile. Laps oli kogu öö lamanud häält tegemata, vahtides tigidalt ust. Hommikul oli keegi möödakäija ta üles korjanud. Toonud tombu koju, mässis selle laua peal lahti ja leidis lapse, kes nägi välja nagu konn. Endal tal lapsi ei olnud ning mees otsustas, et poja on saatnud talle jumal, kellesse ta ei uskunud.

Meer Krotovi järgi oleks võinud kella kontrollida, nii kohtas Ljutõi teda igal hommikul tööle kiirustades administratsiooni ukse juures ning õhtul pudenes tüse meer hoonest välja nagu kartul katkisest kotist. Ringi vaatamata istus ta autosse, mis vajus ühele küljele kaldu. Krotov vältis kohtumisi Mogilaga, kes püüdis käia meerist erinevaid radu, omavahel rääkisid nad politseiülem Trebenko vahendusel, kes kurseeris bandiitide ja ametnike vahel nagu praam jõel kaldast kaldasse. Vaikimisi olid nad jaganud linna kaheks osaks ning kumbki osa elas oma seaduste ja reeglite järgi, mis teisel poolel ei kehtinud.

Väikelinnas on kõik kõigile näha. Seetõttu ei peitnud end keegi. Ainuke meelelahutuskoht, baar Kolm Sidrunit, kogus oma katuse alla nii linna ninamehi kui ka pätte. Pidupäevadel astus läbi Trebenko, kuid joonud klaasikese, kiirustas lahkuma. Kaupluste omanik Antonov, kes oli sobitanud endale selga rahvasaadiku pintsaku, viis siit igal õhtul kaasa uue sõbratari. Näolt oli ta nagu viiekopikaline, hea onukese vurhvi, kellest näis, nagu ei suudaks ta muud, kui võtta lapsi põlvele ja neile muinasjuttu rääkida. Muinasjutte Antonov ei rääkinud, kuid tasus heldelt. Tal oli madal laup ja kummis rind, mida ta peitis laiade, numbri jagu suuremate pintsakute all, see pärast näis, et tema ülikond pärineb kellegi teise seljast. Antonov neelas elu suurte sõõmudega ja viina väikestega ning uskus, et osta võib kõike, mida müüakse, aga müüakse kõike, mida ostetakse.

Mogila lösutas õhtuti Kolme Sidruni suveverandal ja kompas kõiki pilguga, mis oli niisama kleepuv nagu tema niisked peopesad,

ning Jupats ladus pasjanssi. Teinud sõrmed suus märjaks, lappas ta kaardipakki, mis paistis ta pihust otsekui suled turri ajanud linnupoeg. Ta tõmbas pakist kaarte välja, nagu kitkuks sulgi, ja ladus need lauale, kaardiselg ülespoole. Kaardid olid märgitud ja ta teadis neid märkide järgi, see-eest teised bandiidid, kes vaatasid üle ta õla, oletasid, kas tema pasjanss tuleb välja või mitte. Mogila käsilased, ühte nagu nagu kaksikud, istusid tardunud savikujudena laua taga, möödujad peegeldusid nende tumedates prillides.

Ljutõi kohtas baari juures sageli tütart, kes kasvas omapäi nagu nõges aia taga. Isa nähes keeras tüdruk pea ära või naeris tehtult valjusti. Ta värvis end ülemäära, võõpas huuled veripunaseks, ja Saveli oleks tahtnud tütre näo varrukaga puhtaks pühkida. Ta püüdis abi-kaasaga sellest rääkida, kuid too lõi ainult käega. „Parem juba bandiitidega kui putukatega,” torkas ta vastuseks. Ja Ljutõil oli tunne, nagu oleks ta laiaks litsutud põrnikas.

„Väike inimene väikeses linnas,” pomises ta peegli ees oma hõredaid juukseid siludes. „Väike inimene...”

Tol õhtul, mis sarnanes tuhandete teiste õhtutega, tuli ta töölt, mäludes tavalisi mõtteid, et elu kaob nina eest minema nagu viimane buss. „Olen elanud valesi, vales kohas ja valede inimestega,” ütles ta endale.

Pingil imesid näitsikud õlut ja vaatasid läbi pudeliklaasi laisalt möödujaid. „Neil on veel igavam kui minul,” mõtles Ljutõi neist mööda minnes. Ta ostis leivakioskist saiapätsi ja näris seda, astus edasi. Perelõunad olid Lethesse kadunud juba enne abieluvoodit. Kolme Sidruni verandal tukkus Mogila, jalad välja sirutatud, ettekandja astus neist ettevaatlikult üle ja pidi äärepealt kandiku maha pillama. Jupats oli tõmmanud end kerra nagu kass ja pilutas päikese käes silmi. Oma kõnte masseerides laksutas ta viha pärast hambaid, hammustas õhku ja vihkas kogu maailma. Bandidid jõid õllekruusidest kalja, ajasid kärbseid eemale, igavlesid ja silmitsesid möödujaid justkui nende taskuid kobades.

„Iga inimest tuleb vaadata nii, nagu ta oleks süüdi mõistetud ja sureb täna,” kordas Jupats jutlustaja sõnu, mida ta oli lugenud kiriku ajakirjast. Viimasel ajal oli ta hakanud pühakojas käima, küünitades vaatama ikoone, mida suudlema ta ei ulatanud. „Siis oleme kõik üksteise vastu lahkemad ja kannatlikumad.”

„Iga inimest tuleb vaadata nii, nagu ta oleks saanud tellimuse sinu kõrvaldamiseks ja võib iga hetk haarata püstoli,” torises Mogila silmi avamata. „Siis hakkame üksteisesse suhtuma nii, nagu me seda väärt oleme!”

Bandiitide võim linnas oli piiramatu, neid kardeti rohkem kui politseid, teades, et nood elavad juba ammu bandiitide seaduste järgi. Tuli ette, et abi järele mindi bandiitide juurde, paluti kaitsta ülbeks läinud ametniku eest, ja kui tolle seisus ei olnud kõrge, tungisid bandiidid tema majja, keerasid peidikud pahupidi ja sundisid alla kirjutama vajalikele paberitele. Mogila parem käsi – bandiit, kelle hüüdnimi oli Saam – nimetas seda rahva õigusemõistmiseks ning oli inimesi, kes rõõmustasid, et linnas leidis neid, kes said astuda välja lihtsate inimeste kaitseks.

Ükskord, löönud jalaga ukse lahti, peksid bandiidid administratsiooni ametniku nii hullusti läbi, et too heitis paari tunni pärast hinge. „Kõik küsivad ja mina küsisin,” kordas ta verekorpades huultega, kui teda läbi vaadanud arst osutas sanitaridele surnukuuri. „Kas ma siis küsisin ülemäära palju?...”

Ka Ljutõi töökaaslane oli läinud bandiitide juurde ja palunud peksta enda võlgnikult välja suurt summat raha, mida klassivend talle juba aastaid polnud tagasi maksnud. Mees oli võtnud sõpradelt laenu ja püüdnud avada oma ettevõtte, kuid põlenud läbi ning nüüd peitis ennast pudelisse.

„Mis protsendiga?” haigutas Mogila rusikasse.

Mees lõi käega:

„Sada!”

Bandiit kergitas kumu.

„Ega ma siis raha pärast,” seletas Ljutõi töökaaslane. „Raha mul vaja ei ole, võtke endale. Põhimõtte pärast: kui laenasid, maksa tagasi.”

„Hea põhimõte,” muigas Mogila. „Noh, siis homme samal ajal ootan ma sind rahaga. Maksad tagasi kahekordse summa: enda eest ja sõbra eest. Võid maksta osade kaupa.”

Mees tõi veel mitu nädalat bandiitidele raha, pannud paksud patakad kilekotti. Ta pidi laenama, müüma maha vana auto ja naise sõrmused, ning kui ta oli bandiitidele kõik viimase kopikani ära maksnud, kohtas klassivenda, embas teda ja tiris ta lähimasse poodi pudeli järele. „Inimesed jagunevad nendeks, kes oma arveid ei maksa, ja nendeks, kes maksavad võõraid arveid,” korrutas ta pärast teist klaasi ja lilla ninaga klassivend noogutas nõusoleku märgiks.

Kolmest Sidrunist astus välja Antonov, ta säras nagu läikima löödud säärrik. Tema lihavat punast nägu vaadates meenus Ljutõile priske paralleelklassipoiss, kes vahetundide ajal muudkui järas, võtnud portfelist välja paki rasvases paberis võileibu. Klassivennad naersid tema üle, jagasid talle kuklavopse, aga tema pühkis rasvased sõrmed pükste vastu puhtaks ja ajas narijaid mööda koridore taga. Ka Ljutõid kiusasid klassivennad ning ta püüdis paksukesega sõprust sobitada. Aga kui Ljutõi tema juurde astus, heitis too talle üleoleva pilgu ja pööras näo kõrvale.

Kolmekümne aastaga ei olnud Antonov kuigi palju muutunud. Ljutõi vaatas oma peegeldust baari tumendatud aknaklaasil ja mõtles, et ka tema on jäänud samasuguseks kühmus poisikeseks, nagu ta oli olnud kolmkümmend aastat tagasi, lonkides kodu poole, portfelli vastu rinda surutud.

Ringi vaadates sukeldus Antonov hiigelsuurde džiiipi ja autojuht, kelle nägu meenutas trääsa, käivitas mootori.

Antonovi kannul tuli uksest välja Ljutõi tütar, tal oli seljas ema kirju kleit, mis rippus tüdruku õlgadel nagu pooles mastis lipp. Vassilissa ei seisnud jalgadel kuigi kindlalt, ta astus ettevaatlikult

kõrgetel kontsadel, tema põsed punetasid joodud alkoholist. Ljutõi oli juba ammu tundnud tubaka ja odava veni lõhna, mis korteris levis, kui Vassilissa juhtus hilja õhtul koju tulema, kuid praegu kaotas mees pea: Mogila üks käsilastest, võtnud tema tütrele käe alt kinni, pani tüdruku istuma Antonovi juurde autosse.

Et rahvasaadik kunagi kaks korda ühe ja sama näitsikuga baarist minema ei sõitnud, seda teadis kogu linn. Ljutõile tuli meelde kõik, mida ta oli naabrimuttide käest kuulnud tolle mehe seiklustest, ning oli vihast lämbumas. Ahmides õhku nagu kaldale paisatud kala, sõöstis ta auto juurde, kuid bandiidid panid tal tee kinni.

„M-m-minu tü-tütar, tü-tütar!” kokutas Ljutõi.

„Tütreste, ühe öö kallike,” lagistas Mogila uniseid silmi hõõrudes. „Hommiikul saad tagasi.”

Ta vajus korvtooli korju najale, andes mõista, et jutt on läbi. Aga Ljutõi otsustas iga hinna eest tirida Vassilissa autost välja, kuid end ettepoole kallutades komistas ja kukkus lauale. Õllekruusid jäid terveks ja veeresid põrandale, ent kastsid bandiidid kaljaga üle. Vihane Mogila kargas püsti, käed rusikas, bandiidid vaatasid tema hüppavat kõrisõlme ja laubal paisunud veresoont ning valmistusid kakluseks.

Antonov keeras akna alla ja tema läikivad põsed panid Ljutõi meelekohad vihast undama.

„Mis sa nüüd, mees?” naeratas Antonov. „Kõik on normaalne, me teeme väikese sõidu.”

„Mis sa temaga räägid?” venitas Vassilissa. „Ta on tühi koht.”

„Teid peaks tu-tulistama!” prahvatas Ljutõi.

Väikeses linnas on nii, et kas sina tapad igavuse või tapab igavus sinu.

„Too õige püss,” kutsus Mogila oma käsilase lähemale, pühkides taskurätiga kaljaga ülekallatud pükse. „Kähku!”

Mogila õgis Ljutõid pilguga ja Saveli tundis end sandisti.

Ta teeskles, et silma on sattunud prügi, ja pühkis pisara ära, aga Jupats nautis juba lustlikku pilti ning hüppas toolilt maha. Ta püüdis

aru saada, mida Mogila kavatseb, matsutas põletavast uudishimust huuli.

Saam tõi kaheraudse, mida Mogila alati hoidis auto pakiruumis. Õhku ahmides hingeldas Saam palavikuliselt, tema huuled värelesid ärevusest. Seda märganud Mogila muigas, kergitas üllatunult kulme, kuid oma saatust ta Saami näost välja ei lugenud.

„Võta ja lase end maha,” ulatas Mogila püssi Ljutõile, ta põsenukid mänglesid.

Kaks käsilast tõttasid Mogila juurde, võtsid teenistusvalmilt püssi, surusid püssiraua vastu Ljutõi lõuga ning panid ta sõrme päästikule.

„Või lase mind maha,” vaatas Mogila enda ette otsekui peeglisse. „Muidu lasen mina sinu.”

Ootamatust lustlikust stseenist rõõmu tundes piirasid bandiidid Ljutõi sisse. Möödujad aeglustasid sammu, priske mutt, kes riputas rõdul pesu kuivama, tardus, voodilina pea kohal. Saveli võbises üle kogu keha, peod läksid märjaks, püssiraud surus vastu lõuga. Käed värisesid ja Ljutõi tundis, et sõrm värahtas, võis iga hetk päästikule vajutada. Talle tundus, et keha eraldus peast, mis oli otsekui teiba otsa torgatud. Kartes end liigutada, vaatas Ljutõi silmanurgast tüdrit. Keegi bandiitidest mühatas.

„Tasa!” tõmbas Mogila keelega üle huulte.

Kärgatas lask.

Häiritud tuvid tõusid taevasse, püss kukkus käest. Ljutõi oli otsekui unes, ta ei saanud aru, kas ta oli lasknud maha enda või Mogila, aga püssirohusuitsu lõhn, mis meenutas lõkkesuitsu, kõditas nina.

Kõik jäid vahtima maas lamavat keha, mis alles sekund tagasi oli kogu linna hirmul hoidnud. Jupats vingus, tundes, kuidas kõndid tuikavad, neist oleksid otsekui kasvanud välja uued jalad, aga Saam vaatas laialivalguvat punast laiku ja mõtles, et tulevikku võib ennustada mitte ainult kohvipaksu pealt, vaid ka verejoomede järgi. Mogila lamas, käed laiali, justkui oleks ta tahtnud oma varju kallistada, ning

näis, et kohe tõuseb ta püsti, nagu poleks midagi juhtunud, ning kompab üllatunult auku oma peas. Vassilissa oli võtnud kätega enda ümbert kinni ja pugunud auto taganurka, Antonovi nägu oli nutune nagu lapsepõlves, kui talle kuklavopse jagati. Ta ei pööranud pilku maas lamavalt püssilt, tema kõrvanibud läksid hirmust valgeks.

Keegi ei pidanud Ljutõid kinni. Bandiidid andsid talle vaikides teed ja lasksid ta läbi, mees taganes selg ees ja läks ikka kaugemale suveverandast, kus tema elu oli kaheks purunenud nagu riulilt maha kukkunud vaas. Vatist jalgadel astus ta üle väljaku, särk seljas oli märg ja hirm nõõris kõri nagu mörtsukas, Ljutõi köõtsis oma sisikonna välja.

Naisterahva kisa löikus vaikusesse, selja taga karjuti, otsekui oleks keegi hääle sisse lülitanud. Ljutõi söõstis ümber nurga ja pani jooksu. Küljelt küljele vaarudes läks ta läbi õuede, temast hüpati eemale, arvati, et ta on purupurjus.

„Tere, Saveli,” noogutas naabrimutt ja pani kotid käest maha.

Viisakusest oli Saveli alati naise tervise järele pärinud ja vastu-seks kuulanud tema pikka juttu tõbedest, rumalatest arstidest ja kallitest ravimitest. See oli rituaal, millest oli aastaid kinni peetud, kuid nüüd tõmbus Ljutõi eemale, peitis näo ülestõstetud kraesse, vanamutt aga vaatas talle kaua järele, surunud peo huultele. Politsei ootas juba maja juures. Saveli tõstis pea oma korteri akende poole ja oleks nagu näinud, et seal, tihedalt ettetõmmatud kardinatega õngitseb Saveli Ljutõi jalamati alt võtit. Surunud ühe jala teise vastu, tõmbab ta kingad jalast, läheb lohiseval sammul läbi pika koridori tuppa ning paneb televiisori mängima. Ja kui ta peaks aknast välja vaatama, näeks ta nurga taha peitunud meest, kes vahib tema aknaid ja kujutab ette, kuidas Saveli Ljutõi teda praegu vaatab.

Patrullautod kihutasid mööda linna ringi nagu hullunud koerad, kord tänavatele laiali hajudes, siis jälle karjaks kokku koondudes. Ljutõi istus keldris ja luges niiskest laest langevaid tilku. Pimeduses karjusid kassid, tänavalt kostsid patrullautode sireenid, erutatud hääled ja

hüüded. Ljutõi püüdis seda õhtut kokku panna nagu mosaiiki, kuid pilt lagunes tükkideks. Talle hakkas näima, et ta oli lasknud Antonovi maha püssist, mille oli toonud tütar, ning päästikule olid vajutanud bandiidid samal hetkel, kui olid surunud püssiraua vastu tema lõuga. Ljutõi ei suutnud uskuda, et see oli juhtunud temaga. Pugenud pimedasse nurka nagu laps, arvas ta, et kõik laheneb iseenesest.

Aga öösel, hoides majade ligi, hiilis ta äärelinna. Viies pikas reas paiknevad tellistest garaažid venisid piki teed ja moodustasid terve linna, mille labürintidesse Ljutõi end peitis. Ta viskas paljale maale pikali ja püüdis uinuda, et halvast unenäost üles ärgata.

Severina oli nii kenakene, et nägi isegi kõverpeeglis ilus välja. Lastekodu hoidjatädi valas joomaseid pisaraid ega suutnud teda ära imetleda. Naisel endal lapsi ei olnud, mees oli ta maha jätnud. Ta valvas päevad ja ööd läbi lastekodus ning lõpuks kolis kõigi asjadega sinna. Iga last äiutades kujutas ta ette, et see on tema enda laps, kujutles, kuidas ta oli teda kandnud ja valudes sünnitanud, nii et läks peast päris segaseks ja rääkis oma väikestega päevad läbi.

Õppimine Severinal ei edenenud, ta jättis kooli pooleli, luges silpide kaupa, rehkendas sõrmede peal ega saanud aru, miks on maailm nagu orbudekodu, kus elavad mahajäetud ja tignedad lapsed.

„Aga sa oled ju ilus,” mühatas pidurdanud autost välja astunud bandiit, võtnud tal lõuast kinni. „Tule minuga kaasa.”

Saami oli Severina lastekodus korduvalt näinud, mees oli käinud seal Mogila jõugu jaoks poisse valimas. Oma hüüdnime oli Saam saanud kitsaste ja sügaval aukus silmade ning väikese ja jässaka kasvu järgi. Tema kohta öeldi, et ta painutab oma pilguga hobuseraudu, kuid erinevalt Mogilast oli Saam ettevaatlik ja liikus elus edasi nagu kõuts mööda aknalauda. Keegi ei mäletanud, millal ta oli linna ilmunud ja kust ta oli tulnud. Endast ta ei rääkinud, naljatas, et sündis siis, kui oli haaranud noa järele, aga noa järele oli haaranud siis, kui sündis.